

Els metges avisen que anul·lar el cribratge del càncer seria un disbarat

|| Els especialistes donen l'alerta mentre Sanitat i Salut discuteixen com reduir la llista de serveis

|| El cost de la prevenció dels tumors de mama i còlon és molt inferior al del tractament

ÀNGELS GALLARDO
BARCELONA

Citar una dona de 50 a 69 anys, en principi sana, perquè accedeixi a fer-se una mamografia i portar a terme aquest ràpid control radiològic té un cost pròxim als 10 euros per a la sanitat pública, asseguren els responsables del programa de cribratge poblacional contra el càncer de mama de l'Hospital del Mar de Barcelona, que va posar en marxa aquest control a Catalunya el 1995 i el segueix aplicant. Aquest programa, ja estès a tot Catalunya, capta cada any una mitjana de 1.100 càncers de mama incipients que eren desconeguts per les afectades. «El cost d'un tractament quan el càncer de mama està consolidat i està oscil·la entre els 6.000 i els 12.000 euros, al marge del dany personal que suposa», afirma Francesc Macià, epidemiòleg de l'Hospital del Mar i coordinador del pla de detecció preventiva del càncer.

Aquestes dades, extensibles al programa de recerca poblacional del càncer de còlon i recte, són actualitat des que fa dues setmanes el Ministeri de Sanitat, la Conselleria de Salut i la resta de responsables sanitaris de les comunitats autònomes van iniciar el debat sobre quines prestacions incloses ara en la cartera de serveis sanitaris públics són susceptibles de deixar d'estar finançades. Les mamografies preventives, igual que la resta de controls que busquen detectar càncers en la fase més inicial, figuren entre els comentaris escapats d'aquestes trobades, juntament amb la fecundació artificial de qui no aconsegueix tenir fills o els implants oculars.

Fons del ministeri que presideix Ana Mato han negat que l'eliminació dels cribratges preventius contra el càncer formi part de les seves propostes, fins i tot apunten que es podria avançar l'edat de les citades per accedir a la mamografia, però aquest eventual desfinançament no és descartat pels especialistes que apliquen aquests programes. «És un debat molt preocupant -afirma Macià-. Si arriben a suprimir aquests controls, l'Administració no tindrà arguments vàlids per explicar a la població aquesta decisió. Seria un error molt greu, tant, que no crec que ho facin».

En el cas del càncer de còlon, el

► Un especialista revisa mamografies digitals a l'Hospital del Mar de Barcelona.

les claus

1 Uns programes de fàcil aplicació

Tant en la detecció poblacional del càncer de mama com en el de còlon, a Catalunya se cita les dones (en el primer) o homes i dones (el segon) de 50 a 69 anys. El control de càncer de mama funciona a tots els hospitals públics de Catalunya des de fa vuit anys. En la campanya del 2010 es van detectar per aquesta via 1.077 càncers en fase molt precoç, que no havien envaït teixits pròxims. La campanya contra el càncer de còlon es va iniciar fa dos anys a Barcelona i la seva implantació és menor, perquè menor és la difusió pública de l'abast d'aquest càncer.

2 Els tumors més mortals i extensos

El càncer de còlon és el més estès a Catalunya si se suma la població masculina i femenina afectada. És també el més mortal entre les dones, seguit del de mama, i el segon més mortífer entre els homes, darrere el de pulmó. En l'actualitat, pateixen càncer de còlon 27.000 persones a Catalunya. Cada any moren una mitjana de 2.600 malalts per aquesta causa i es diagnostiquen 6.000 nous tumors. La detecció precoç de la sang invisible que es barreja amb els excrements -l'objectiu dels cribratges- és l'única forma de prevenir eficaçment aquest càncer, indiquen els especialistes.

3 La participació pública és difícil

Prop del 80% de les dones sanes que són citades per accedir a un control preventiu del càncer de mama responen a la crida. Això és així gràcies a la reiterada alerta pública que emeten dones famoses o anònimes afectades per aquesta classe de tumor. A la primera ronda de control preventiu del càncer de còlon han respost un 45% dels citats, cosa que els metges consideren un èxit donada la poca informació que, indiquen, té la població sobre aquests tumors. «No hi ha famoses que diguin en públic que pateixen càncer de còlon i que convé controlar», asseguren.

benefici d'aquests controls és inqüestionable, assegura Antoni Castells, responsable de Gastroenterologia a l'Hospital Clínic i coordinador del pla de prevenció d'aquest tumor. «El càncer de còlon és l'únic tumor que, per la seva biologia, permet intervenir quan es manifesta en forma de pòlip, una etapa prèvia al desenvolupament final», descriu.

HO PAGARIEM CAR // «Aquest pòlip pot trigar cinc o 10 anys a fer-se maligne, però, quan s'ha transformat i es fa notar, ja és molt greu», afegeix. «Eliminar el programa de cribratge públic del càncer de còlon seria un error immens, gravíssim, que pagariem molt car».

El 80% dels càncers de còlon que es detecten en aquestes campanyes preventives estan en estadi 1 o 2, sense extensió als ganglis ni metastasis a altres òrgans. «Per més escassetat

pendent

FERTILITAT ARTIFICIAL

↳ La primera revisió de la cartera de serveis que cobreix el sistema públic de salut afectarà els tractaments de reproducció assistida, la selecció genètica, algunes teràpies de rehabilitació i els implants oftalmològics, segons fonts del Ministeri de Sanitat. Aquest departament ha encarregat a un grup d'experts la revisió profunda d'aquestes prestacions, que haurà d'estar feta abans del 24 d'octubre. L'objectiu és estalviar en aquest capítol uns 700 milions d'euros a l'any.

↳ Un portaveu del ministeri que dirigeix Ana Mato va assegurar que la idea és deixar de finançar les prestacions «obsoletes» o que no comptin amb suport científic. En aquesta discussió hi participen, a més a més de les comunitats, els metges i les societats científiques. Tots ells decidiran al Consell Interterritorial de Salut. A. M. YAGÜE

econòmica que pateixi un país, no tindria cap sentit eliminar, per raons pressupostàries, un control clarament beneficiós des del punt de vista de l'eficàcia i el cost», apunta Castells.

Els programes de detecció del càncer de mama, més consolidats entre la població que el de còlon, són igualment inqüestionables, indiquen. «Un 80% dels detectats amb els controls de població s'extirpen sense eliminar el pit -explica Macià-. Quan no es capten en aquesta fase, tot és molt més costós». =

Vides rescatades

El primer control del càncer de còlon detecta un tumor incipient en 343 ciutadans d'una mostra de 210.000 = **El pla cobreix el 55%** de la població de 50 a 69 anys de Barcelona

A. G. BARCELONA

L'esforç de recollir una diminuta mostra dels seus excrements per dipositar-la en un tubet de tancament hermètic, i entregar-la després a la farmàcia, ha evitat que 343 barcelonins visquin amb un imperceptible, però creixent, càncer al tub digestiu. «**Quan aquest tumor dona senyals externs, ja està en un estadi de molt mal pronòstic**», assegura Francesc Macià, epidemiòleg de l'Hospital del Mar i coordinador de la campanya de cribratge poblacional del càncer de còlon. «**El càncer de còlon és un gran assassí: té una evolució molt lenta, de gairebé 10 anys a vegades, però quan l'afectat se'n adona ja està molt estès**», afegeix.

El primer cicle de control preventiu del càncer de còlon i recete emprès a Barcelona el desembre del 2009, en el qual es va citar 210.000 persones de 50 a 69 anys, ha permès detectar, a més d'aquests 343 càncers incipients, 1.441 pòlips que amb tota probabilitat haurien donat lloc a un tumor maligne, i 1.973 nòduls susceptibles de convertir-se en malignes. Aquestes troballes afecten persones que no se sentien malaltes ni sospitaven que ho poguessin estar, però que van accedir a participar en el programa de detecció que se'ls va proposar mitjançant una carta a casa seva. La prova capta en els excrements restes de sang que no es veuen a simple vista.

Aquesta ronda de cribratge

▶▶ El 'kit' ▶ Les farmàcies de Barcelona entreguen aquest tub als usuaris.

«El càncer de còlon és un gran assassí: avança molt lent, però quan es percep ja és tard»

poblacional del càncer de còlon s'ha dirigit a les persones d'aquestes edats que viuen en els dos sectors de Barcelona, la població de la qual s'adscriu als hospitals Clínic i del Mar: l'Esquerra de l'Eixample, les Corts i Sants-Montjuïc, amb 140.000 individus de 50 a 69 anys, i 70.000 veïns més de Ciutat Vella i Sant Martí vinculats a l'Hospital del

Mar. Conjuntament sumen aproximadament el 55% dels barcelonins d'aquesta edat. En paral·lel, l'Institut Català d'Oncologia (ICO) ha iniciat un programa similar amb 30.000 veïns de l'Hospitalet. A Tarragona, Lleida i Girona hi ha plans similars de poc abast, que, en conjunt, donen cobertura al 5% de la població catalana.

Dues cartes

En el cribratge de càncer de còlon que coordinen els hospitals del Clínic i el Mar hi participen de manera determinant les farmàcies de Barcelona. El pla s'inicia amb una carta personal, dirigida des de l'hospital als que han complert els 50. Se'ls proposa participar en el programa i se'ls indica una farmàcia pròxima al seu domicili on se'ls entregará el tubet i el que és necessari per obtenir una mostra d'excrements. «**No és desagradable**», assegura un veí citat.

Acte seguit, l'usuari torna el tub a la farmàcia i aquesta el remet a l'hospital inicial. Si en el material biològic no es detecten restes de sang, el veí és informat del resultat amb una segona carta. En cas contrari, se'l cita per a una visita hospitalària en la qual se li proposarà una colonoscòpia. «**Al mateix temps que es faci la prova, s'extirparà el pòlip o el tumor: en un sol acte s'aplica el tractament**», afirma Antoni Castells, responsable de l'aparell digestiu al Clínic. «**Aquest petit esforç dona un resultat clarament positiu**», assegura. =